

Izloži razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi: Prostor 1x55 mm po K 2. Uradni razglasi, poslano ter notiče isti prostor K 3. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 336, za pol leta K 168, za četrt leta K 84, za mesec K 28. Za inozemstvo mesečno K 45, letno K 540.

Reklamacije za list so poštno proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I, Učiteljska tiskarna.

Pismo iz Belgrada.

Situacija. — Eoj za socialno zakonodajo. — Protidelaovski nastop demokratov. — Delo v odselkih. — To in ono.

V Belgradu, dne 10. dec. 1921.

Vladna kriza, ki ni bila kriza in o kateri sem zadnjič pisal pred par tedni, je slednjič le postala kriza. Ker demokrati niso hoteli pustiti pasti g. Pribečevića kot ministra notranjih zadev, je Pašić podal demisijsko celega kabineta. To se je zgodilo pred kakimi 8 dnevi.

Kralj je na to poveril mandat za sestavo nove vlade zopet g. Pašiću. Pašić se je posvetoval s Turki, Korošcem, Protićem, zemljoradniki in samostojneži ter nazadnje z demokrati. Videl pa je, da njegovo grozde se ni dozorelo in je zato vrnil svoj mandat kralju.

Kralj je nato (v četrtek) poveril g. Davidoviću (predsedniku demokratskega kluba) mandat, da sestavi vlado. Davidović se je dosedaj posvetoval z radikali, Turki in samostojneži; osmega zvečer je poklical k sebi tudi predsednika socialističnega kluba sodr. E. Kristana in ga vprašal, če bi socialisti bili pripravljeni vstopiti v demokratsko vlado. Sodr. Kristan je g. Davidoviću odgovoril, da klub sicer o tej stvari ni sklepal, da pa je po njegovem mnenju izključeno, da bi mogli socialisti v kako koli vlado.

Sodr. Kristan je nato o tem izveštil v petek klub, ki je po kratki debati soglasno sklenil, da ni razloga, da bi klub spremenil svojo dosedajšnjo opozicijsko taktiko in da zato ne more biti niti govora o kakem vstopu v vlado. Tozadevni pismeni odgovor priobčimo na drugem mestu.

Kako se bo kriza nadalje razvila je težko prorokovati. Ali po našem mnenju je gotovo, da tudi g. Davidoviću ne bo uspelo sestaviti vlade. Zdi se nam, da bo Pašić zopet prišel na površje. On se je le zato začasno umaknil, ker ima jutri (11. t. m.) radikalna stranka svoj kongres, na katerem bo imel Pašić, če je vlada v krizi, napram opoziciji veliko lažje stališče, kakor pa, če bi radikalno-demokratska vlada vladala. Radikalna opozicija je zelo protidemokratsko razpoložena, kar pa Pašić ni. Stari zvitorpec bo ostal le zmagovalček nad lastno opozicijo in nad demokrati.

Zalostno je vse to in zločin nad narodom, kar se tu godi. Posravno je res, kar trde radikali, da je Pribečević policijski sistem za državo nevaren, je pa vendar na drugi strani resnica, da se pri celi tej krizi ne gre za kaka stvarna, ampak samo osebna vprašanja. Korita, ministrski stolčki... Razmere na Hrvaškem so

despele tik do pred krvavih nemirov, državne finance so razdrapano, delavstvo in uradništvo strada... pa niti besede ni o teh stvareh pri razgovorjanju o novi vladi! Tu demokrat — tu radikalec, to je geslo!

Petdeset violic na Terazijah in petdeset politikov nanje in — vsch kriz bo konec! Partizanstvo, osebno koristolovstvo: vse bi izginilo na — h in dobili bi vlado novega režima, a ne novih koritarjev...

V zakonodavnem odboru je po ljudem boju, posebno z reakcionarnimi radikali, na čelu jim mali Lazica Marković — zmagalo nekaj socialističnega uvidevanja in sprejet je končno zakon o delavskem zavarovanju in obrtnem nadzorništvu (inspekciji rada). Kako ljudi boji so se bojevali, čitali ste v časopisih. Le energičnemu in pametnemu nastopu sodr. Divaca se je zahvaliti, da so zakoni sprejeti. Ker nočemo biti oristranski, naj omenimo, da je tudi minister dr. Kukovec storil, kar je mogel.

Ali — naenkrat se je stvar zasukala! Ko je prišel na razpravo zakon o zaščiti delavstva, kjer se med drugim ureja tudi vprašanje šurnega delovnega časa, zamajalo se je tudi socialno nazaranje ministra g. dr. Kukovca. Že sam vladni načrt je šurni delavni čas v principu sprejel le za industrijsko delavstvo; socialisti so že glede načrta izjavili, da je ureditev delavnega časa za nje nesprejemljiva. Kar naenkrat pa vstane dr. Žerjav in predlaga še bistveno poslabšanje vladnega načrta v tem pogledu! In dr. Kukovec ter radikali so mu sledili: Že slab vladni načrt se je vrnil v sekcijo in sekcija ga je še poslabšala.

Socialistični zastopnik je od seje sekcije v znak protesta odšel. Danes popoldne bo v plenumu končno glasovanje o šurnem delavstvu in resno se je bati, da bo predlog sekcije sprejet. S sprejetjem predloga sekcije bi princip šurnega delavnega časa za srednjo in malo obrt propadel in to po zaslugi dr. Žerjava in žalibog samega ministra za socialno politiko, Dr. Kukovec ki se poslavlja od svojega ministirovanja, ki je bilo v danih razmerah precej dobro, je s tem svojim nastopom proti šurnemu delavniku daleko odtehtal vse to dobro, kar je ustvaril. Mesto da bi obdržal gesto modernega socialnega meščanskega ministra, je v zadnjem trenutku nasedel reakcionarstvu dr.

Žerjava, ki hoče očuvati svoji stranki obrtniške glasove!

V zakonodajnem odboru je bila zadnje dni ženska volilna pravica za občinske volitve v Sloveniji zopet predmet ostrega boja. Dočim je cela opozicija z nekaterimi srpskimi demokrati nastopala z vso silo za njo in je sodr. Etbin Kristan pri tej priliki prvič po svojem prihodu iz Amerike, zopet govoril, so radikali v zvezi z dr. Žerjavom in Drofenikom grmeli proti ženski volilni pravici. Posebno Drofenik se je repenčil. Pri glasovanju pa se mu je zgodila mala nesreča: Ne vemo, ali ga je sodr. Kristana govor prepričal ali pa se je tako razburil, kratko povedano, Drofenik je glasoval za žensko volilno pravico. Ker pa so demokrati pri tem glasovanju poskušali »srečo popravliti«, je nastal vrišč in je bila seja preložena na večer. Pri večerajšnjem glasovanju je ženska volilna pravica propadla s pomočjo reakcionarnih samostojnežev in dr. Žerjava.

Ker vlada ne more pravočasno — po svoji krivdi seveda — dobiti za leto 1922. rednega proračuna, zahteva od parlamenta, da ji dovoli za januar, februar in marec dvanajstine. Finančni odbor je sklenil, proti glasovom opozicije seveda, ki vladi sploh ni voljna dati niti ene dvanajstine, da dá vladi le eno dvanajstino in to za januar. Pa tudi pri tej ednajstini naj se črta 85 milijonov dinarjev izdatkov.

V finančnem odseku se je pri tej priliki vodila velika debata o državnem gospodarstvu, posebno v tem smislu, da je treba štediti. Tozadevno je sodr. dr. Korun stavljal predlog, naj se zmanjša ogromno število (okrog 200.000) uradnikov in drugih državnih nastavljenecv in naj se zmanjša vsaj za 40.000 število službinih vojakov (povprečno imamo 140 tisoč vojakov v službi, ne vračunši pri tem oficirje, žandarmerijo itd.). Odbor je oba predloga v principu sprejel in bo že v dvanajstini, posebno pa v rednem proračunu izvršil zmanjšanje. Ni sicer pričakovati, da bi zmanjšal vojsko za 40.000 mož letno, a za nekaj deset tisoč mož se bo to gotovo zgodilo. Kaj to pomeni za posameznika in za celo narodno gospodarstvo, to leži na dlani. Debatte v finančnem odseku obetajo biti zelo zanimive in bom o njih obširneje poročal.

Z zanimanjem sledimo boju »Slovenskega Naroda« za nedeljeno Slovenijo; samo ne vemo, kako hoče »Slovenski Narod« očuvati Slovenijo nedeljeno brez revizije ustave. Na to vprašanje bi želeli odgovora. Re-

vizija ustave pa zaenkrat še ni tako blizu. Moramo, da pri tej priliki še enkrat ponovimo stališče socialističnega kluba o tem vprašanju: Z ozirom na posebno kulturno obilje Slovenije in pa v želji imeti čim večje, zato finančno tim jače oblasti, so socialistični zastopniki v ustavnih debatah govorili za eno slovensko oblast; sedaj pa, ko je ustava onemogočila nedeljeno Slovenijo, pa se nam zdi spor o deljeni ali nedeljeni Sloveniji popolnoma neaktualen. Glede vprašanja revizije ustave pa opozarjamo na tozadevne zaključke Odbora socialistične zjednice, ki jih je tudi »Naprej« priobčil. Povedati moramo tudi enkrat za

vselej, da vprašanje deljene ali nedeljene Slovenije nima s socializmom nikake zveze; socialist je lahko v tem vprašanju takega ali takega mnenja.

Iz Ljubljane od gledališke klike izintrigram kapelnik Brezovšek dirigira v Belgradu — njegov prvi nastop tu — »Hofmannove pripovedke« in žanje velike vspehe. Veselijo nas ti vspehi našega ožjega rojaka, ker jih zasluži; žal nam je pa, da je ljubljanska opera z Brezovškom izgubila prvovrstno moč. Ljubljanska opera ne napreduje, ampak nazaduje, režim klike ji ne koristi. n. n.

Javen kulturni škandal.

(Iz Celja.)

»Jugoslavija« je pred nekaterimi dnevi pisala o javnem kulturnem škandalu, ker predavajo nekateri strokovnjaki v strokovni šoli na Jesenicah v nemškem jeziku. Vse meščansko časopisje je zaupilo v javnost, da je to kulturni škandal, ker bi delavstvo na tem, če prav od nekaterih nemških predavateljev, nekaj profitiralo. To smatrajo buržuj in zatiralci delavstva in mučitelji naroda, da je kulturni škandal. Kaj pa bodo rekli k temu kulturnemu škandalu, kateri je tako vnebovpiječ in tako reakcionaren, da ne najdemo para med civiliziranimi narodi:

Podružnica del. splošne izobraževalne zveze »Svobode« v Celju je nameravala prirediti predavanje o Cankarjevem delovanju in življenju prvotno v Ljudskem vseučilišču. Ker pa je tukajšnja Nova grdob prejšnji teden čevknila v svet, da je g. Podbevšek v Sošanju zabavljal če sedanje vladanje v naši državi, so se gospodje ustrašili ter »Svobodo« v Celju obvestili, da ne morejo dovoliti tega predavanja v Ljudskem vseučilišču. Vsled tega je odbor zgoraj navedene podružnice sklenil to predavanje prirediti v mali dvorani hotela »Union« v ponedeljek, dne 12.

t. m. ter to predavanje naznanil kr. okrajnemu glavarstvu v Celju. Ali kaj porečete, cenjeni sodruzi: kr. okrajno glavarstvo je to predavanje prepovedalo z motivacijo, da radi javnega reda in miru tega predavanja ne more dovoliti! Ta odlok je podpisal dr. Hacin, kateremu častitamo ter se mu zahvaljujemo za njegovo tako vestno skrb, lavorike, ki si jih bo s tem činom pridobil, mu pač iz srca privoščimo. S to nečuvno prepovedjo je zgoraj imenovan gospod zaslužil, da ga spoštljivo počastimo in z javnostjo seznanimo, da bo tem lažje prišel do zasluženega plačila ali vsaj priznanja. Pove mo mu pa prav po filhem na ulo, da ni vreden, da bi našemu velikemu romarju in ljubitelju tega revnega in skrajno zatiranega naroda, Ivanu Cankarju čevlje zavezal, če bi živel ter da ni vreden, da izgovori to sveto ime, ker bi s tem onečastil njegov neizbrisen spomin.

Slovenskemu proletarijatu pa prepučamo sodbo o tem sramotnem dejanju ter mu ključemo: Proletarci vseh dežel združite se, da se otresemo takih krivic! Hlapec Jernej naj Vam bo vedno pred očmi!

Soc.-dem. klub odklanja vstop v vlado.

Socialistični klub je na svoji seji dne 9. decembra 1921 sklenil, da odkloni vstop v vlado, ki jo namerava sestaviti g. Davidović in je kot odgovor na povabilo poslal g. Davidoviću sledeče pismo:

Velecenjeni gospod minister!

Po večerajšnjem razgovoru, ki sem ga imel čast imeti z Vami, sem poročal o njem svojem klubu, in ta je odobril stališče, kakor sem ga bil Vam razložil. Socialističnemu klubu je popolnoma nemogoče vstopiti v

katerokoli vlado, ki bi se mogla ustanoviti v sedanjih razmerah. Prav tako vztraja naš klub na tem, da so za naše držanje v posameznih vprašanjih merodajni stvarni vidiki in interesi delavskega razreda, ki so po našem prepričanju identični z interesi vsega naroda.

Kar se tiče oblik naše opozicije, so pa te odvisne od intenzitete interesov v vprašanjih, v katerih nastajajo spori in nasprotja. V zvezi s tem misli naš klub, da je umestno naglasiti, da so prav sedaj na dnev-

LISTEK.

Guy de Maupassant:

Bisernica.

(Konec.)

Predrzna radovednost me je silila, da sem nenadoma dejal: »Vi bi jo imeli poročiti, gospod Chantal!«

Prestrašil se je, se ozrl name in vprašal: »Jaz? Koga poročiti?«

»Gospodično Bisernico!«

»Kako? Zakaj?«

»Ker ste jo bolj ljubili od svoje sestrične!«

Pogledal me je s tujimi, okroglimi, osuplimi očmi, potem pa je zajecjal: »Ljubil sem jo? Jaz?... Kako?... Kdo je to dejal?«

No, saj je vendar jasno... in le radi nje ste toliko časa odlašali, da poročite svojo sestrično, katera je čakala na Vas že šest let.«

Izpustil je kroglico, ki jo je držal z levo roko, zgrabil z obema rokama čunjo in ilhteč skril svoj obraz vanjo. Jokal je neotlačno in popolnoma izven sebe, vendar tudi smešno, kakor

goba, ki jo stisnemo, hkrati skozi oči, nos in usta. Kašljal je, pljuval in se brisal s čunjo, si osušil oči in zopet odprl vse zatvornice s takim šumom, kakor da se je nekje utrgal hudornik.

Bil sem presenečen, preplašen in osramočen, najraje bi bil pokazal pete in nisem vedel, kaj naj storim ali rečem.

Končno je zadonel glas gospe Chantalove v kadilni sobi: »Ali bosta knalu gotova s cigaro?«

Odprl sem vrata in zaklical: »Ja, gospa, takoj prideva!«

Potem sem skočil k gospodu Chantalu, ga zgrabil za roke in dejal: »Pomirite se, ljubi gospod Chantal, dragi prijatelj, pomirite se! Čujte me vendar, poklicala Vas je žena, dolji morava, brž se pomirite!«

Zastokal je: »Da, da... že grem... uboga deklica!... Saj grem... kar povejte, da pridem takoj!«

Jel si je skrbno sušiti obraz, še vedno s čunjo, s katero smo že dve ali tri leta brisali črte s tablice. Ko je obrnil nato proti meni svoj belo in rdeče progasti obraz, sem videl, da so nos, lica in čelo pokrili s prahe-

krede, oči pa nabrekle, zardele in polne solz.

Prijel sem ga za roko, ga vedel v spalnico in šepetal: »Prisrčno Vas prosim oproščenja, gospod Chantal, da sem Vas užalil... a jaz nisem mogel vedeti... jaz nisem vedel...«

Stresel mi je desnico: »Da... da... pridejo večasih trenotki, ko smo tako občutljivi...«

Potem je potopil svoj obraz v umivalnik. Vendar se mi je zdelo, ko ga je dvignil iz vode, da še ni za v družbo; iskal sem izgovorov in dejal, ko se je mirno ogledoval v zrcalu: »Poročeva, da Vam je radlo v oko peščeno zrnce, potem lahko tudi spodaj jokate, kolikor se Vam bo ljubilo.«

Nato je šel z menoj dol in si mel oči s svojim žepnim robcem. Spraševali so ga po vzroku in vsakdo je hotel poiskati peščeno zrnce, ki ga ni bilo mogoče najti, in pripovedovali so o polotnih slušajih, kjer je bilo celo potrebno poklicati zdravnika.

Sedel sem k gospodični Bisernici in sem jo opazoval, pri čemer me je mučila žareča radovednost, ki je postajala že skoro bolesta. Morala je biti res prelestna, z blagimi, mirnimi očmi, ki so bile videti tako velike, kakor bi jih ne mogla zapreti kot delajo to drugi smrtniki. Posameznosti njene obleke so bile nekam smešne, nosila je v celem nekako obleke starih devic. Pristojala ji je slabo, ni je pa napravljala nerodne in glupaste

Zopet se mi je zdelo, da ji vidim v notranjost, kakor sem pravkar zrl v dušo gospoda Cantala, in njeno preprosto, skromno, požrtvovalno življenje je ležalo pred menoj od njene gore rojstva pa do danes. In vendar je gorela v meni želja, da jo vprašam; moral sem izvedeti, ali je tudi ona njega ljubila. Ali je tudi ona, kakor on, trpela v dolgem prikritej odpovedovanju, katerega mnogokrat ni videti, spoznati ali slutiti, ki pa se pojavlja ponoči v samotni temnače sobe s solzami. Pogledal sem je, videl sem utripati njeno srce in se vprašal, ali ni to miho, čisto obličje marsikak večer zarito v blazine jokalo in ihtelo in mlado telo drhtelo v odejaji v mrzličnem obupu in tesnobi.

Dejal sem ji popolnoma potihoma, kakor otroci, ki razbijajo dragocen predmet, da bi videli, kaj je v njem: »Ako bi bili videli, kako je gospod Chantal pravkar jokal, gotovo bi čutili z njim.«

Strepetala je: »Kako, jokal je?«

»Da, jokal je.«

»In zakaj?« To je vprašala zelo razburjeno.

Odgovoril sem: »Radi Vas.«

»Radi mene?«

»Da, pripovedoval mi je, kako zelo Vas je ljubil in kako hudo mu je bilo, poročiti svojo sedanjo ženo namesto Vas.«

Njen blede obraz se je podaljšal. Njene vedno odprte mirne oči so se zaprle tako nenadoma in tako hitro, da sem mislil, da se zapro za vedno. Zdrknila je s stola in se zgrudila lahno in počasi na preprogo, kakor da je pal na tla svilen šal.

nem redu neki načrti in neke nakanе, ki tangirajo interese delavskega razreda do mozga. Tako je na primer od nekaterih strani nameravano poslabšanje zakona o delovnem času stvar, ki ne more ostati brez odločilnega vpliva na držanje našega kluba. Izjeme od osemurnega delavnika, ki jih predvideva predlog gosp. dr. Laze Markovića, ne pomenijo le poslabšanja kakšne obstoječe pomanjkljivosti, ampak grobo socialno reakcijo, ki izigrava materialne in moralne potrebe delavstva in po nepotrebnem provocira delavske mase, ne koristi pa nikomur, ker je industrijalni razvoj po vseh deželah dokazal, da se s takimi protisocialnimi ukrepi nikakor ne more zaščititi obstanek male obrti.

Nad vse značilna za socialno reakcionarno mišljenje v nekaterih krogih parlamentarne večine je pa ideja, da naj bi se odpravilo ministrstvo za socialno politiko. Vam, gospod minister, gotovo ne bo težko ugotoviti, kje obstajajo taki nazori. In zdi se nam primerno naglasiti, da bi morala vsaka vlada, ki bi nastopila to pot, računati za najenečnej-

šim opozicijskim nastopom socialne demokracije. Socialistični klub ne precenjuje nobene institucije v buržoazni državi; ali ministrstvo za socialno politiko pomeni v obstoječih razmerah vendar skromno pridobilo delavstva in sploh gospodarsko slabjšega ljudstva, ker omogoča postopno koncentracijo del socialnega značaja, več ali manj pospešuje socialno zakonodajstvo in daje možnost za njega praktično izvrševanje. Razpustitve tega centralnega mesta ne bi moglo delavstvo smatrati za nič drugega, kot za nameravano antisocialno in delavstvu sovražno dejanje, za inauguracijo odločno socialno reakcionarnega kurza, in to bi seveda moralo biti merodajno za taktični nastop Socialističnega Kluba.

Ker ste, gospod minister, na tem, da sestavite novo vlado, mislim, da Vas bo mišljenje našega kluba o teh rečeh zanimalo.

Sprejmite, gospod minister, izraz mojega odličnega spoštovanja.

Za Socialistični Klub:

Ethin Kristan, predsednik.

Mezdni boj tobačnega delavstva.

Kakor smo že večkrat poročali, živi naše tobačno delavstvo v skrajno slabem položaju. Naša organizacija tobačnega delavstva pa ni mogla odločilno poseči v te razmere, ker med tobačnim delavstvom ni imela večine. Meseca septembra, ko je draginja tako zelo narasla, so pa postale razmere tako neznosne, da je tudi nasprotna organizacija J. S. Z. uvidela, da je treba nekaj napraviti, ter se je izjavila, da je pripravljena, z nami nastopiti za povišanje plače. Naša organizacija je to ponudbo sprejela ter šla takoj na delo, da s svoje strani napravi, kar je mogoče. Naši sodrugi so se zavedali, da bi bilo brezuspešno, če bi le ljubljansko delavstvo nastopilo v boj, zato so takoj pisali na »Savez monopolističnih delavcev« v Belgrad, da v tem boju pomaga. Še več, odposlali so v Belgrad posebnega delegata z nalogo, da čim bolj zainteresira bratski »Savez« nam v pomoč, Savez ni le obljubil pomoči, temveč je skupno z našim delegatom s. Skrlom odposlal deputacijo, ki je šla k monopolistični upravi in k ministrstvu financ z zahtevo, naj se plače tobačnemu delavstvu vsaj za 50 odstotkov povišajo. Deputaciji se je pridružil tudi zastopnik Glavnega radniškega saveza s. Pavičević ter zastopnik srbske socialistične stranke s. Obradović. Ta deputacija je na vseh merodajnih mestih razložila obupni položaj tobačnega delavstva ter zagrozila, če se razmere ne izpremenijo — najskrajnejši boj, ki ga bo vse delavstvo podpiralo.

Ko je gospoda videla, da je stvar resna, so naši delegaciji obljubili, da

bodo delavskim zahtevam »po možnosti« ugodili.

Kakor razvidno, je naša organizacija napela vse moči v dosego izboljšanja in mirno lahko rečemo, da je uspeh tobačnega delavstva uspeh naše organizacije. Tudi dogovora z nasprotno organizacijo (J. S. Z.) se je naša organizacija lojalno in pošteno držala, daš je bila prav mnogokrat izživana od nasprotnikov. Pristaši J. S. Z. so razširjali po tovarni najbolj nesramne intrige, naša organizacija pa nanje ni odgovarjala, ker je vedela, da bi šel uspeh takoj po vodi, kakor hitro bi gospoda v Belgradu videla, da se delavci med seboj prepirajo. Voljni pa nismo mirno gledati, da se nas bo zato, ker smo se pošteno trudili za vse, ne samo za naše člane, žrtvovali napor, trošili denar, v zahvalo tako sramotno blatilo.

V sredo, 14. t. m. ob 5. uri zvečer ima delavstvo tobačne tovarne javen shod v »Unionu«. Naši zastopniki bodo delavstvu ob tej priliki položili račune o svojem delu. Delavci in delavke, ki bodo pošteno sodili, jim bodo gotovo dali svoje priznanje. Poudarjamo še enkrat: v tem mezdni boju naša organizacija ni delala za to, da si pridobi članov, temveč, da izboljša res bedni položaj delavstva. Uspeh, ki smo ga dosegli ni bogve kako sijafen, vendar je za prvo silo nekoliko pomoči. Drugih namenov nismo zasledovali, v kolikor je uspeh zadovoljiv, smo zadovoljni tudi mi. Laž in zavijanje pa prepustimo drugim, da si z njimi spletejo venec zmage.

Mezdno gibanje med rudarji.

V nedeljo, dne 4. novembra so se vršili rudarski shodi v Trbovljah, Zagorju in Hraščniku. Vsi shodi so bili precej dobro obiskani. Na shodih so se povsod sprejele resolucije enoglasno, v katerih se je sklenilo, da napravi Unijsko vodstvo vlogo na pokrajinsko upravo in priloži sklenjene resolucije, ki zahtevajo, da se regulirajo draginjske doklade v zmislu točke 8. pogodbe z dne 19. januarja 1921. Unijsko vodstvo je vložilo takoj 6. t. m. omenjeno vlo-

go pri pokrajinski upravi s pripombo, da naproša pokrajinskega namestnika, da potrebno ukrene ter da se točka 8. uveljavi. Kakor izvemo iz zanesljivega vira, je zadeva v teku ter bo vprašanje regulacije draginjskih dokladov v najkrajšem času za rudarje kakor tudi za poduradnike rešeno.

Velenje. V Velenjah je bila razprava dne 9. t. m. glede rudarjev pri državnih rudnikih v Velenjah iz Zabukovcih. Dosedanji sistem tamošnje aprovizacije kot draginjska doklada se bo na zahtevo podjetnika odpravila, delavci dobijo pa draginjsko doklado, kakor je to pri Trboveljski premogokopni družbi in sicer bo zaenkrat draginjska doklada znašala 27 kron za delavca in delavko, družinske člane za žene 15 K, za otroke 13 K. Ko se draginjske doklade povišajo pri Trboveljski premogokopni družbi, se bodo povišale tudi pri državnih rudnikih. Zaenkrat so rudarji v Velenjah in Zabukovcih mesečno za približno 150 K na škodi. Če pa se povišajo draginjska doklada in dobe rudarji to razliko, ki je nastala vsled povišanja cen, pa bodo dobili to v gotovini, kar so imeli poprej v naravnih. Največje težkoče pa je delalo to pri obravnavi, da so razni rokodelci bili uvrščeni v kategorijo kopačev in bi bili vsled tega tudi izgubili na dnevnih plačah. To pa se je končno umililo toliko, da so pristali na to, da se jim bo sicer dnevno mezdno računalo samo 35 K, kar pa je več imel dosedaj rokodelcev, pa se bo dajalo posebej za vsak storjeni ših kot premijo. Tudi je vodstvo pristalo na to, da, če ustanove rudarji svoje komsumno društvo, jim bodo dali prostora proti najnižji odškodni-

ni. Seveda je še vseeno med delavstvom teh rudnikov precej nezadovoljstva vsled odprave aprovizacije, ali organizacija in njihovi zaupniki so storili to, kar je bilo mogoče. Ker rudnika med letom nista imela posebno dobro konjunkturo in sta vsled tega pasivna in je centralna uprava v Belgradu grozila z ustavitvijo obratov, tudi zaupniki niso mogli iti tako daleč kakor bi želeli razni rudarji, ki notranjega položaja ne poznajo tako kakor bi bilo potreba. Pri tej obravnavi se je tudi pokazalo, kako potrebno bi bilo in tudi ko-

ristno za podjetja, če bi imeli obratne svete, ki bi bili opravičeni sodelovati tudi v upravi.

Mežice. Dne 21. novembra se je vršila tukaj obravnava radi vložnih zahtev Unijskega vodstva. Po tri-dnevni razpravi, ki pa je bila časih tako burna, da so zaupniki mislili, da se sporazum sploh ne bo dosegel, se je končno vendar prišlo do pogodbe, pri kateri bodo pridobili delavci skupno 28% povišanja. Uvedel se bo približno tak sistem kakor v Trbovljah.

Seja celjskega občinskega sveta.

V sredo, dne 7. t. m. se je vršila redna seja obč. sveta. Sejo je otvoril ob 6. uri župan g. dr. Hrašovec. Najprej je poročal referent g. Gobec o sodišču za pobijanje draginje ter predlagal sledečo resolucijo. Da se neznosna draginja kruha in moke v Sloveniji omili in se prepreči preteče pomanjkanje teh glavnih živil, zahtevamo:

1. da se obrne pokrajinska uprava za Slovenijo nemudoma na železniško ministrstvo kakor na ministrstvo za socialno skrb z zahtevo, da nemudoma da za pošiljatev žita in moke v Slovenijo na razpolago primerno število kritih vagonov, dalje da se naroči postajam v Sisku (tu v sporazumu z Južno železnico), v Srijemu in Vojvodini (tu v sporazumu s prizadetimi ravnateljstvi državnih železnic), naj obravnavajo pošiljatev žita in moke v Slovenijo in sploh v pasivne pokrajine kot brzovozno blago. Da se prepreči eventualne zlorabe zlasti eventualni izvoz, naj se uvedejo za take pošiljatev potrebni izkazila, pri katerih je upoštevati v prvi vrsti združne organizacije in mlinске industrije.

2. Da da železniško ministrstvo promet z žitom in moko pod specialno kontrolo. Glede ekspedicije naj se takoj preišče, koliko zahtevajo in dobijo železniški organi za dobavo vozov, kako se zlorabljajo decimalne tehtnice na železniških postajah v Srijemu in Vojvodini za oškodovanje kupcev, zakaj ni na razpolago kritih vagonov za transporte žita, in odpravi vse te nedostatke.

3. Da ministrstvo za socialno skrb prepreči s strogimi odredbami verženje z žitom v Srijemu, Vojvodini in Srbiji ter v ostalih pokrajinah, ker je notorično, da stoji žitne cene v naši državi nad svetovno normalo.

4. Da se začasno odpravi carina na uvoz cenejšega inozemskega žita in moke ter se s tem doseže regulacija žitnih cen v naši državi.

K resoluciji in predlogu je predlagal s. Koren, da naj se to strogo uvede in izvrši ter skliče anketa vseh gospodarskih organizacij celjskih. G. Sedlar (dem.) priporoča naj celo delo prevzame sedanji trži in obrtni odsek. Se sprejme.

Politične vesti.

+ O osemurnem delavniku je razpravljala zakonodajni odbor v Belgradu dne 10. t. m. in sicer o § 6 zakona o zaščiti delavstva. Poslanec sodrug Divac se je izjavil proti predlogu sekcije, ker se s tem krši princip 8-urnega delovnega časa. Smatral je za nepotrebno, da se vrši debata o tem predlogu, in izjavil, ako se bi ta predlog sprejel, da socialisti v znak protesta zapustijo sejo. Po dolgi debati je bil predlog, kakor ga je predlagala sekcija sprejet s 13 proti 11 glasovom. Proti so glasovali socialisti, zemljoradniki, Jugoslovenski klub, republikanci in od demokratov Angjelič, Magovčević in poročevalec dr. Čubrovič. Po glasovanju so socialisti v znak protesta zapustili dvorano.

+ K občinskim volitvam v Zagreb. Pričakovati je bilo, da zmaga pri volitvah Hrvatski blok (Radicevi, zajedničarji in frankovci). Ni čudva. Ta buržoazni blok je uganjal in uganja ves čas tako demagogijo med nevednim hrvaškim ljudstvom, kakršne menda zlepa ne najdemo v drugih deželah, razen klerikalne v Sloveniji. Zaradi pregleda je treba omeniti, da je socialistični blok, ki je prej dobil 2 mandata, dobil sedaj le enega, komunisti pa, ki so prej imeli 18 mandatov, so dobili sedaj le 2. Po vsem tem si moremo o tem razmerju napraviti to-le sliko: Komunistični pristaši so bili po večini nezavedni ljudje brez socialističnega prepričanja, kajti sicer ne bi bilo mogoče, da so izgubili sedaj kar 16 mandatov od 18 in da so njihovi volilci volili sedaj v tolikih množinah reakcionarno hrvaško buržoazijo. Med socialističnimi volilci pa je bil, ka-

Nato sledi poročilo finančnega odseka. Za uboge otroke v mestni ljudski šoli se da 10.000 K podpore, Dijaškemu domu v Zagrebu pa 10.000 K. Prošnja za popust takse hotelirju Martinoviču se odkloni. Vloga kapucincev za popustitev stroškov za električne poprave priporoča referent v odobritev. Obč. odb. s. Leskošek ugovarja temu, ter navaja, da imajo cerkve in samostani dovolj imetja, da si elek. razsvetljavo plačajo, ker so na tem interesirani edino oni sami in njih verniki. Mi kapucinske cerkve ne rabimo, ker imamo v mestu dve. Torej, kdor hodi h kapucincem, naj pomaga plačati. (Medklic g. Janič: Kapucini so kulturni napredek). G. dr. Ogrizek SLS toplo zagovarja predlog referenta. Glasovali so za predlog klerikalci, nar. secciji in demokrati. Rudarska šola se proda državi za 2 milijona kron.

Personalni odsek predlaga razpis mesta uradnika v knjigovodstvu. Se sprejme. Venc. g. Maru se dovolijo draginjske doklade od 1. 1. 1921 kakor drugim. Mestnim uslužbencem se plača sabavni prispevek v obliki ene mesečne plače za one, ki so najmanj leto dni zaposleni ter 50% onim, ki so manj kakor eno leto v službi. Se sprejme. To velja samo za magistratno osebje, ne pa za obč. podjetja kakor plinarna, elektrarna in klavnica. Inkasantu Urhu se plača provizija za elektrarno 1% za plinaro in klavnico ½%. Se sprejme. Mestnim hlapcem se plača zvišja od 1600 na 2200 K počenši s 1. jan. 1922 mesečno.

Gozdni odsek. Uslužbencu Galu se zvišja plača od 1500 na 2200 mesečno. Mehki les se proda proslcem na ta način, da plačajo eno tretjino pri nakupu lesa, eno tretjino pri dovozu polovice lesa ter ostali znesek, ko je les na prostor postavljen.

Na koncu seje je s. Leskošek interpeliral župana zakaj ne izprazni policija otroškega vrta, v katerem se policija nahaja. G. župan je odgovoril, da je stvar v evidenci in se izvede: policiji se je ponovno naročilo, da prostore izprazni. Nato je s. Leskošek pozival g. podžupana kot predsednika stanov, oblasti, da po uredbi policijo deložira.

kor razvidno, odstotek takih volilcev, ki niso bili prepričani socialistični volilci in jih je zaradi tega mogla buržoazna demagogija zvabiti na svojo pot, zelo majhen, zdoloka manjši kot oni pri komunistih. Sicer pa pri tem zopet lahko ugotovljamo žalostne posledice razkola med proletarijatom, ki je koristil in koristi le združeni buržoaziji.

+ Kongres radikalne stranke v Belgradu. V nedeljo je radikalna stranka v Belgradu imela svoj strankin zbor. Navzočih je bilo okrog 1000 delegatov, med njimi tudi nekaj Slovencev. Poročilo imenuje dr. Sajovića. Zboru je predsedoval Nikola Pašić, ki je obširno poročal o zunanjih politiki in na vse pretege hvalil delovanje radikalne stranke in svoje »uspehe« v zadevi Primorja. Reke in Albanije: O notranji politiki je govoril Ljuba Jovanović, ki je naglašal stremljenje za edinstvenost države. Momčilo Ninčić je hvalil svoje finančne zmožnosti. — Po vsem sodeč, si je Pašić na zboru utrdil svoje stališče, kar zna ugodno vplivati na hitro rešitev vladne krize v tem smislu, da se demokrati in radikalci vseeno še pogode glede portfelja notranjega ministrstva. Značilno je, da Stoiana Protiča ni bilo na kongresu.

+ Jugoslovanska armada. Iz proračunskega načrta za 1. 1922 je razvidno, da šteje naša vojska 6399 aktivnih oficirjev, za katerih plače je potrebno 23.977.076 din. Za vojaške uradnike pa je potrebno 1.224.079 dinarjev. Število orožništva znaša okoli 20.000. — Lep militarizem!

+ Atentat na novega japonskega ministrskega predsednika je bil izvršen v Tokiju. Predsednik ni bil kakor njegov prednik ubit. Japonska buržoazija žanje svojo setev.

+ Na Kreki je izbruhnil oborožen upor. Grškimi vladnimi četami slaba prede.

+ Sporazum zaradi Tihega morja. Dne 9. t. m. je sprejel Viviani Briandovo noto, v kateri pristaja Francija na sporazum štirih veselih glede Tihega oceana.

+ Pacifiški dogovor. Dne 9. t. m. je bil v Washingtonu podpisan pacifiški dogovor.

† Valentin Šušteršič.

Na Vrhnikih so pretečeni terek pokopali s. Valentina Šušteršiča. Kdo je bil Brličkov Tini? Malo sodrugov je, ki so njegovo delo poznali. Bil je kremenit značaj, zvest svoj ideji od mladih let do zadnje ure, do visoke starosti, bil je 86 l. star, ko je umrl in na zadnjo uro, ko so se mu ponudili v tolažbo oni, ki so ga vse življenje črtili, sosede in druge terjalke hujskali nanj. To hujskanje je bilo tako silno, da so se žene križale, kadar so slišale o njem ali ga videle, ali pa so njegovo bajto opljuvale, ko so hodile mimo nje.

In taki ljudje so se mu ponudili, da bi ga v zadnjih trenutkih tolažili. Tine pa je bil kremenit značaj in do zadnjega je bil toliko zaveden, da je odklonil to ljubeznivost.

Nihče ni Valentina Šušteršiča tako poznal, kot rajni sodrug Železnikar. S sodrugom Železnikarjem sta velikokrat razpravljala o socializmu. Četudi vsak dan truden od dela, je vedno zvečer sedel in čital delavsko časopisje; bil je zvest naročnik od prvega poroda slovenskega socialističnega časopisja.

Vrhniški sodrugi so ga na njegovih zadnjih poti spremlili, noseč mu venec z rdečimi trakovi. Tudi to ni bilo po volji onim, ki so ga vse njegovo življenje preganjali in mu itak težko življenje še bolj grenili. A Tine se je zavedal, da je dokončal svoje življenje in, da je vsaka tolažba le hinavščina.

Blag mu sponin!

Dnevne vesti.

+ Bankokrati snubijo rudarje. »Tako pravi v »Novem času« neki dopis iz Trbovelj, baje iz krogov »rudarjev II. skupine.« Dopis je v resnici prav surova klerikalna snubitev bivših komunističnih rudarjev, da naj za božjo voljo ne gredo k »socialnatrijotom«, ampak h klerikalcem. Zate, ki ne bi hoteli na noben način h klerikalcem, pa pravi dopis, naj pa že rajši gredo navsezadnje k dr. Zerjavovi »Samostojni delavski uniji.« (dopisnik si pač misli: samo da so razprejjeni! Op. ur.) samo k »socialnatrijotom pa ne! Kajti ti so več ko od vraga! Shode prirejšo po revirjih, bankokrati so, (naj si, kdor tako laže o naši »bankokraciji«, pride to naše »bankokracijo« ogledati, da mu ne bo treba lagati. Op. ur.) »Socialnatrijotes«, tako pravi obrekovalec v »Novem času«, so danes pri vladnih koritih ali vsaj blizu njih. Moč imajo v rokah — čemu takoj ne odpravijo neznosnih razmer, ki vladajo pri nas?! Mi vemo, da bi jih lahko, če bi jim šlo res za naš žledec, a gre se jim samo za naše glasove! — Kdo ima moč v rokah, to vemo. Socialisti gotovo ne s svojimi 10 poslanci od 419 poslancev! Če bi je rad imeli vsaj toliko kot klerikalci, ki imajo 24 poslancev, bi delavske razmere danes ne bile tako obupne kakor pa so! In če bi ne bilo še tistih 10 socialistov, bi bilo še mnogo slabše. O klerikalcih pa delavstvo že itak ve, da so pustili 14 delavcev postreljati, ker so se bili solidarno botali za kos kruha s sodrugji železnikarji. Gospoda klerikalna! Med razredno-zavednimi rudarji zastoj iščete takih, ki bi kdajkoli svoje socialistično prepričanje izdali in se prodali klerikalizmu!

Za osemurni delavnik piše »Novi čas«. Njegova zahteva po uvečanju splošnega osemurnega delavnika, pa nikakor se more po članku presoditi, nič kaj preveč odkrita. Sploh je pa čudno, kako je bilo in je še danes v drugih klerikalnih listih (»Straža«, »Domoljub«) mogoče, da pišejo in so pisali po navadi vedno zoper osemurni delavnik. Klerikalna stranka naj že vendar oficijelno pove, da li je ona odločna zastopnica osemurnega delavnika, ali ne! Pisati za osemurni delavnik samo v »Novem času«, zato ker naj je slučajno ta list »delavski«, in pa ponavljanje besed: »Zahtevamo socialno zakonodajo za zaščito delavca.« to še ni iskreno.

Delavec. Znižanje delavskih nadzorstvenih mest. V smislu novega zakonskega načrta o delavskem nadzorstvu se

zniža število delavskih inšpekcij od 20 na 10.

Smrtna nesreča. G. Franc Vergeč, železniški uradnik na Jesenici, je v nedeljo, dne 11. t. m. v gorovju pri Martalku padel v prepad. Razbil si je črepanjo in potomil roke ter obležal mrtve. Prepeljali so ga v Kranjsko goro, kjer bo pogreb danes ob 11. dopoldne. Pokojnik je bil sin sodr. Alojzija Vergela, železničarja v Spodnji Siški. Prizadeti rodilni iskreno sožalje!

Statistika je tu. Kdaj pa pomoč? Oddelek za zaščito dece in mladeži pri min. za soc. pol. je dobil številčni pregled dece ki potrebuje pomoči. Po starosti je take dece do dvelet let 9994, od 2 do 7 let 31240, od 7 do 12 let 46351 in od 12 do 17 let 21811. V tem številu ni zapodena deca iz Hrvaške, Slavonije in Medjumurja, ki je bila na tem ozemlju razdeljena za prehrano za Bosno in Hercegovino se v času Avstrije. Število te znaša okoli 7000.

15. decembra se opusti poštna nabiravnica Smilci, pošta Žužemberk. Zaradi tega se vrste od istega dneva kraji Smilci, Klečec in Smarjeta v drugi selski dostavni okraj pošte Žužemberk. Po njih bodo dostavljali vsak ponedeljek, sredo in petek.

Stavka lesnih delavcev. Zagrebški »Jutarnji list« poroča iz Drvarja, da je celokupno delavstvo gozdno-industrijskega podjetja Dobertin-Drvar pričelo mezdno stavko. Stavka okoli 3000 delavcev.

Krajevna organizacija JSDS Sp. Šiške izraža tem potom svoje sožalje s. Wergelnu in družini ob priliki smrtne ponesrečbe sina. — Predsednik.

Popis hiš, stanovanj, poslovnih prostorov in navzočega prebivalstva v Ljubljani. Mestni magistrat kot stanovanjska oblast I. instance, je odredil popis vseh stanovanj in poslovnih prostorov v obljudenih stavbah ter vsega navzočega prebivalstva po stanju dne 20. decembra t. l. Vsak hišni gospodar dobi svojo hišno polo in toliko popisne stanovanj (poslovnih prostorov), kolikor ima strank v hiši. Ne popisnice razdeli strankam, ki jih naj takoj izpolnijo in potem takoj vrnejo hišnemu gospodarju ali njegovemu namestniku. Kdaj in kje bodo hišni gospodarji oddajali te izpolnjene pole, bo pravočasno objavljeno. Vsakdo mora te pole najtočneje in po resnici izpolniti, ker se sicer po veljavni stanovanjski uredbi kaznuje z denarno globo do 50.000 K, oziroma z zapornikom do 6 mesecev. Hišni gospodarji, kakor tudi lastnik barak, vagonov, šup itd., v katerih prebivajo (prenosujejo) ljudje, ki bi jih pol morebiti ne dobili do 20. t. m., naj se nemudoma zglase v mestni posvetovalnici. Okoliščina, če bi kdo pomotoma ne dobil teh pol, nikogar ne odveže dolžnosti, da ne bi izpolnil hišne in stanovanjske popisnice. Po izvršenem popisu se bodo stanovanja pregledala po preglednih komisijah, ki se bodo izkazale s posebno legitimacijo mestnega magistrata.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah »Drž. posredovalnice za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murski Soboti je iskalo v tednu od 27. novembra do 3. decembra dela 162 moških in 61 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 63 moških in 42 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 164. Dela iščejo: pisarniške moči, rudarji, kovinarji, natararji, natararice, pekci, mlinarji, mesarji, dninarji, dninarice, trgovski sodravniki, prodajalke, vničarske družine, vzgojiteljice, šivilje, služkinje, kuharice, vajenke. — V delo se sprejmejo: mizarji, usnarji, lončarji, ključavničarji za orodje, žagarji-garteristi, čevljarji, zidarji, tesarji, rudarji, drvarji, kuharice, služkinje, vajenke, vajenke itd.

Obratno ravnateljstvo južne železnice objavlja: V svrhu zveze na brzovlak št. 4 Beograd-Zagreb, ki prihaja v Zagreb d. k. ob 6.07 in ima počeni s 15. decembrom 1921 direktni voz Beograd-Ljubljana gl. k., se ukine s 15. decembrom 1921 na progi Zagreb j. k. — Zidani most potniški vlak št. 56 in vozi mesto tega na progi Zagreb j. k. — Zidani most potniški vlak št. 516a. Vlak št. 516a odhaja iz Zagreba j. k. ob 8.12 in prihaja v Zidani most ob 10.44. Z Zidanega mosta odhaja direktni voz Beograd-Ljubljana gl. k. z brzovlakom št. 15 ob 10.50 in prihaja v Ljubljano gl. k. ob 11.57. Brzovlak št. 15 ima I., II. in III. razred.

Zalostna usoda delavca sli zločin kapitalistične družbe. Iz Gruberjevega prekopa na Kodeljevem so v nedeljo izvele pred tremi tedni pogrešanega 74-letnega vdovca Ivana

Glavana, mestnega delavca. Domnevajo, da je Glavan iz obupa skočil v vodo.

Poziv vsem oblikujočim umetnikom v Sloveniji. Kakor mi poročajo, niso bili povabljeni vsi slov. oblikujoči umetniki na občni zbor strokovnega združenja vseh jugoslovenskih umetnikov za Slovenijo v sredo 23. novembra, kar seveda ne odgovarja pravilnemu postopanju. Zato prosim vse prizadete gospode umetnike, da mi takoj prijavite svoje imena in tudi imena onih gospodov, ki so bili navzoči, pa morebiti nezadovoljni. Pozneje se skliče skupni sestanek, na katerem se bo razpravljalo obširneje in dognalo prave vzroke. Dalje se bo sestavil tudi obširni seznam vseh slov. umetnikov s pravo in dokončano akademično izobrazbo (ti podatki se bodo črpali direktno potom akademiji) in drugo. Eventualne nepravilnosti se bodo sporočile takoj merodajnim faktorjem in na željo tudi po časopisih. — Akad. slikar Sterle Franjo, Ljubljana, Gospodstva cesta 12. II. nadstropje.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani opozarja, da se vrši prihajajoča javna odborova seja v sredo 14. decembra ob 20. uri v mali dvorani »Mestnega doma«. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. zvečer informacije na Sv. Petra cesti 12, pritičje desno.

Hrvatsko pevsko društvo »Kolo« iz Zagreba priredi v nedeljo, dne 18. decembra ob 8. zvečer v »Unionski« dvorani koncert. Občinstvo že danes opozarjamo na to koncertno prireditev najstarejšega hrvatskega pevskega društva.

Maribor.

Cankarjeva proslava. Splošna del. kulturna zveza Svoboda, podr. Maribor, priredi v nedeljo 18. t. m. ob 10. uri dop. v kazinski dvorani Cankarjevo proslavo. Predavali bodo prof. Iv. Fava in posl. R. Golubi. Kot tretja točka: recitacija iz Cankarjevih del ob sodelovanju gg. Bratine, člana nar. gledališča v Mariboru. — Cene prostorov od 2—5 din., stojišče 1 din., za dijake 50 par. Ves čisti dobček gre za Cankarjev spomenik v Ljubljani. — Predprodaja vstopnic pri Höferju in Zl. Brišnikovi. — Z ozirom na ta namen vabi k obilni udeležbi odbor.

Cela.

Stavbinski delavci, pozor! (iz Celja.) Draginja narašča od dne do dne. V vseh drugih podjetjih se je delavcem nekaj izboljšalo v mezdah (od 25—30%), samo v naši stavbinski stroki smo ostali zadnji. To pa zato, ker naši stavbeniki, namesto da bi mu privoščili košček kruha, vržejo delavca na cesto, češ: Nimam dela! To surovost zapomni si vsak stavbinski delavec! Tudi ti si iz krvi in mesa kakor podjetnik. Zelodec potrebuje ravno toliko hrane kakor pred to zadnjo draginjo! In kako si naj kupiš živila, ki jih vsak dan enakoverno potrebuješ, če so cene poskočile celo za 100 odstotkov, in ti, stavbinski delavec, si pa še zmiraj pri starem. Pa kaj mojstrom in stavbenikom, če delavec strada?! To ju nič ne boli, samo da je njun žep poln, tako poln, da si lahko kupujeta cele gozde, hiše (celo po dve), katere pred vojno nista imela in v njih sedaj razkošno živita. Da se pa kdo ne bi zmotil, ker smo v svoji narodni državi, in misli, da slovenski podjetniki niso taki izkoriščevalci, kot so bili Nemci, moramo konstatirati, da so še večji, ker odirajo slovensko delavstvo. Marsikateri od celjskih mojstrov na primer je še pred vojno sam delal. Vojna pa mu je dala uživat in postal je mojster. In ravno taki so med vsemi še najhujši priganjači delavstva. Stavbinski delavec! Sezona se bliža! Glej da se ne boš več dal izkoriščati in držl skupaj s svojimi sotrpni! Podjetnikom povejmo, da naj skusijo še sami malto metati in delati! Bodo videli, kako je ta kruh težak! — Več stavbinskih delavcev.

iz siranka.

Ljubljanskim sodrugom! Po sklepu seje načelstva z dne 9. t. m. vabimo vse ljubljanske sodruge na občni zbor Ljubljanske krajevne organizacije JSDS, ki se bo vršil danes dne 13. t. m. ob 20. uri v mali dvorani Mestnega doma. Vstop samo z izkaznico! Udeležo naj se pa vsi, ker je razen volitve odbora na dnevnem redu tudi volitev delegatov na strankin zbor. — Centralno tajništvo JSDS in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168.

Zborovanje krajevne politične organizacije JSDS v Ljubljani bo v

sredo 14. t. m. ob pol 8. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma. Na dnevnem redu bodo m. dr. občinske zadeve in volitve del. za strankin zbor. Vsi člani in članice dobe še posebej primerna vabila. — Za predsedstvo: J. Kocmur s. r., J. Kocijan s. r.

Vič-Glince. Danes, dne 13. decembra ob pol 8. uri zvečer se bo vršilo predavanje univ. prof. dr. Webra o »Kritiki razvojnega nauka«. II. del v društveni sobi podružnice »Svoboda« Vič-Glince. Vstop je vsakomur prost. Udeležite se predavanja mnogostevislo.

Celjski zaupniki pozor! Krajevna organizacija JSDS v Celju sklicuje na četrtek, dne 15. t. m. ob 6. uri zvečer vse zaupnike politične, strokovne, kulturne in gospodarske organizacije na sejo oziroma zaupniški sestanek v gostilno »Svetel« v Gaberju. Vabilo velja tudi za vse socialistične občinske odbornike, ki naj pridejo na sestanek. Vsled izredne važnosti dnevnega reda, vabi k polni udeležbi odbor. — Sklicatelj: Koren Franjo, predsednik, Čebular Rudolf, tajnik.

V Rogaski Slatini se bo vršil v sredo, dne 14. decembra shod kmečke delavske zveze. Dnevni red: 1. Politični položaj. 2. Naloge socdem. občinskih odbornikov na deželi. 3. Volitve novega odbora. Govorili bodo ss. Koren Franjo in Leskošek iz Celja. Dolžnost vsakega občinskega odbornika je, da se shoda udeleži. — Okrožno tajništvo KDZ v Celju.

Vestnik Svoboda.

Vič pri Ljubljani. Krajevna politična organizacija JSDS vabi vse člane na sestanek, ki se bo vršil v četrtek dne 15. t. m. ob 20. uri v gostilni »Amerika« na Viču. Vsled važnega dnevnega reda je nujno potrebno, da se sestanka vsak član točno in gotovo udeleži. — Odbor.

Gospodarstvo.

Repatriacija predvojnih avstro-ogrskih posojil. Ker je Jadranska banka, podružnica v Ljubljani, opustila posle repatriacije, se pozivljajo v Ljubljani stanujoče stranke, katere so svoječasno pri njej deponirale rentne knjižice pošne hranilnice, glaseče se na predvojna posojila, da iste pri njeni blagajni dvignejo, da zamorejo zadostiti naredbi generalne direkcije državnih dolgov v Beogradu z dne 14. novembra 1921 D. št. 17663 v Uradnem listu za Slovenijo št. 144 od 2. decembra t. l. Rok protesta poteče 15. decembra t. l.

Jugoslovanski izvoz se je zvišal. Po primerjalnem pregledu naše zunanje trgovine za l. 1920 in prvih 6 mesecev 1921 se vidi, da je v tem letu uvoz in izvoz narastel. Povečanje pri izvozu je znatno večje, kakor povečanje pri uvozu. Povečanje pri uvozu znaša 243 milijonov, povečanje pri izvozu pa 695 milijonov. Povečanje izvoza je še povoljnije napram uvozu glede količine blaga. Glede vrednosti blaga je bilo razmerje med našim uvozom in izvozom po letih nastopno: leta 1919: 4,34:1, leta 1920: 3,98:1, leta 1921 pa: 1,80:1. Neugodnost naše trgovske bilance je danes veliko manjša, dočim se naš izvoz znatno jača.

5-dinarski bankovci se vamejo iz prometa. Iz Beograda poročajo: Narodna banka SHS je v sporazumu s finančnim ministrom sklenila vzevi v roku 3 mesecev iz prometa 5-dinarske (20-kronske) novčance. Sprejemanje in izmenjavo bodo vršile Narodna banka in njene podružnice. Teh novčanic je v prometu za okoli 250 milijonov dinarjev. Novčance se vzamejo iz prometa, ker je ugotovljeno 12 vrst falzifikatov teh novčanic.

Posestnikom obveznic 7% državnega posojila. Finančni minister je naročil ravnateljstvu državnih dolgov izdelati pravilnik, po katerem bi se vršilo izplačevanje kuponov na obveznice državnega 7% investicijskega posojila. Izplačevale bodo tudi blagajne finančnih delegacij, okrožne in srezke finančne uprave, davčni uradi in čekovni zavodi ter pošne hranilnice in to na zelo enostaven in hiter način.

Avstrija in Rusija. Avstrija ima svoj gospodarski dogovor z Rusijo, kar dokazuje da politična vprašanja ne morejo ovirati vzpostavljenja gospodarskih odnošajev.

Rekord papirnatega denarja. V sovjetski Rusiji imajo v prometu za petdeset trilionov rubljev papirnatega denarja.

Podružnica ruske državne banke v Berlinu. V Berlinu bo osnovala ruska državna banka svojo podružnico.

Brzobjavi.

KRIZA VLADE.

V vladni krizi ni bistvenih izprememb. Davidović menda še vedno upa, da bo sestavil kabinet. Radikalci sicer odklanjajo zahteve demokratov z vsjo odločnostjo. Tudi na radikalnem kongresu so Protičevi pristaši zahtevali zlom z demokrati. Pašič, ki predseduje radikalnemu kongresu jih je pa potolažil, da morajo radikalci vztrajati na ustavi, ker so je sklepani z demokrati. Radikalci popolnoma uvidevajo, da je njih vladavina v nevarnosti, če opuste sedanjo zvezo. Tudi volitve v Zagrebu, dasi so plod političnega trenutnega razpoloženja, ne pomenijo mnogo, ker kažejo sliko politične nekonstantnosti. Radikalci po večini so uverjeni, da se to razpoloženje v Hrvaški da parirati s količjak premeteno taktiko. Iz vsega je razvidno, da se tudi radikalci boje volilnega kabineta ter bodo skušali še nadalje obdržati približno dosedanje vladno razmerje.

Kriza vlade še ni odločena.

LDU. Belgrad, 12. dec. Tekom današnjega dne se politični položaj ni izpremenil niti najmanj. Znano je samo, da je mandator krone Ljuba Davidović poslal Nikoli Pašiču pismo, v katerem navaja svoje stališče, kako in pod kakimi pogoji naj bi se sestavila nova vlada. Zaprozil je Nikolo Pašiča, naj mu do jutri zvečer sporoči končni odgovor.

KONGRES RADIKALCEV.

LDU. Belgrad, 12. dec. Na kongresu narodne radikalne stranke, ki se vrši v Belgradu, je govoril Nikola Pašič o naši zunanji politiki. Iz tega govora prinaša današnja »Tribuna« obširen izvleček, glasom katerega je Nikola Pašič izjavil nastopno: Naša zunanja politika je ista kakor je bila že prej. Svoji cilj ni izpremenila, kakor tudi ni izpremenila svojih potov. Cilj njen je naše popolno narodno uedinjenje. Mi smo se pripravljeni boriti in borili z največjimi napori. Sedaj, ko smo to dosegli, je naša težnja obvarovati ga. Boril smo se, da se uedinimo, sedaj se hočemo boriti, da to edinstvo obvarujemo. Ko govorim o boju, ne pomenja to, da se moramo boriti samo z orožjem. Mi moramo imeti vedno v mislih, da žele naši sovražniki, da bi nas razedinili. Zato nas sedaj hvalijo v upanju, da bi to sami storili, ako bi zavestno delali v njihovo korist. Zatem je govoril Nikola Pašič o mirovni konferenci v Parizu, na kateri smo imeli v početku zelo ugodne izgleda, vendar pa je bil Wilsonov princip narodne samoodločbe potisnjen na stran radi posebnih interesov posameznih sil. Razmere in odnošaji med posameznimi silami na mirovni konferenci so bili taki, da smo pri narodnih pravicah na sevropazupu morali privoliti v občutne žrtve. Prepričan pa sem, je rekel Pašič, da ni daleč čas, ko bo mednarodni mir in pomirjenje narekovala sama pravica in ne strategične meje. Z Bolgarsko je razmejitve končana. Od nje se zahteva samo lojalna izpolnitev mirovne pogodbe. Mi želimo živeti z njo v miru in dobrih sosednih odnošajih in ji nočemo nikdar storiti zla. Rumunski narod je že stoletja dober sosed našemu narodu. Težkoče, ki smo jih imeli pri razmejitvi v Banatu, se bodo prebrodile s prijateljskim sporazumom. Naše meje napram Madžarski še niso definitivno določene. Določena razmejitvena komisija dela na terenu ter značuje meje na podlagi mirovne pogodbe. Zlasti moramo poskrbeti, da z ozirom na Subotico za-

varujemo pri določitvi meje vse gospodarske in prometne interese tega našega mesta. V pogledu odnošajev napram Italiji smo imeli zelo veliko oviro v tajni londonski pogodbi od leta 1915., ki je nismo priznavali za obvezno, vendar pa nista Anglija in Francija hoteli oporekati veljavnosti svojih podpisov na njej, vsled česar se je moral Wilson umakniti, ker je ostal osamljen, mi pa smo morali računati s tem dejstvom. Po dolgih pogajanjih, v katerih so morebiti bile tudi na naši strani pogreške, je došlo v stremeljenju po čim manjši škodi v tem pogledu za ceno naših težkih žrtve do zaključnja rapalske pogodbe v novembur lanskega leta. Mi zahtevamo popolno izvršitev rapalske pogodbe, to je evakuacijo Dalmacije po Italijanih, in zahtevamo v istini ustvaritev svobodne reške države. V tem se razlikuje naše pojmovanje od italijanskega. Italija bi želela, da se ž njo urede mnoga druga vprašanja, gospodarska in trgovinska, zlasti z ozirom na Reko. Mi smo vedno stali na principu »Balkan balkanskim narodom«, vsled česar zahtevamo neodvisnost Albanije, pravo neodvisnost brez umešavanja kake zainteresirane sile v notranje posle Albanije, zlasti brez zasedanja katerekoli točke albanskega ozemlja po katerikoli sili, ki bi si hotela na ta način zjamčiti nadzorstvo in vpliv na Albanijo. Albance je treba prepustiti same sebi, ob svojem času se bodo naučili ceniti svojo neodvisnost ter jo varovati pred tujimi vplivi. Naša zunanja politika se ima gibati v smeri čim točnejšega spoštovanja in izpolnitve sklenjenih pogodb, to je v varovanju težkih pridobitev. S tem ciljem moramo napeti vse sile pri konsolidaciji razmer v državi in pri čim uspešnejšem zdravljenju vojnih ran. Narodna radikalna stranka se hoče varovati pretiranih obljub narodu ter hoče zastaviti vse svoje sile za čim koristnejše delo za narod in njegove interese. Delo brez pretiranih obljub in ne obljube brez dela je splošno načelo, po katerem se vodi narodna radikalna stranka.

PLEBISIT V SOPRONJU.

LDU. Budimpešta, 11. dec. Iz Sopronja poročajo: Generalska komisija je za dobo ljudske glasovanja odredila za vse glasovalno ozemlje mejno zaporo, ki se prične v ponedeljek dopoldne. Zaraditvega morejo pripotovati z avstrijske kakor tudi madžarske strani samo oni, ki imajo legitimacijo za glasovanje in pa oni, ki imajo dovoljenje predsednika generalne komisije.

VLADNA KRIZA V RUMUNIJU.

LDU. Bukarešta, 12. dec. Minister zunanjih poslov Tako Janescu in minister za pravosodje sta podala danes dopoldne ministrskemu predsedniku svojo ostavko. Verjetno je, da poveri kralj sestavo novega kabineta zopet dosedanjemu ministru zunanjih poslov.

GROZOTE V RUSIJI.

LDU. Moskva, 12. dec. Z vseh ozemelj, kjer vlada lakota, poročajo, da se je položaj poslabšal. V samatski guberniji ljudje silovito umirajo. Na Čuvaškem divjajo skorbut, disenterija in kolera.

PROTI NASELJEVANJU V AMERIKO.

LDU. Pariz, 11. dec. Po vesti lista »New York Herald« iz Washingtona je poslanec Johnson predložil reprezentacijski zbornici zakonski načrt, ki predvideva prepoved priseljevanja za tri leta.

Iz oddelške pisarne. Ker je obotela ga. Thierryjeva, odpada v torek, dne 13. t. m. predstava opere »Carmen« in se bo namesto nje igral balet »Labodje jezero« za red B.

Dopisi.

Šoštanj. (Cankarjeva proslava.) O predavanju pesnika Podbevška na Cankarjevi proslavi piše celjska »Nova grdoba«, da je Podbevšek na »najnesramnejši način napadel državo SHS.« Sicer se nam ne zdi vredno reagirati na tako infamno laž, toda vprašati hočemo pisatelja članka, če nima toliko politične in intelektualne izobrazbe sploh, da bi bil predavanje prav razumljivo. Čudno, da se pritoževatelj, »državni element«, ne posluži »Obznanje«. Iz napada »Nove dobe« je šoštansko delavstvo zopet uvidelo, kakih umazanih sredstev se naša buržuazija poslužuje, da uduši resnico, kar pa nas le vzpodbuja na vztrajnost v boju proti kapitalističnem razpadu. Od

celjskega proletarijata pa pričakujemo, da si izsili Cankarjevo proslavo s predavateljem, ker se tem homo razkrinkali klike in kompromitirali »Novo grdoba«.

Prevalje. Doroteja Mušnik je stanovala na Prevaljah št. 110. Dne 29. listopada so ji pa vzeli stanovanje brez vsakršnega poviča. Je to revna ženska, ki že tri leta brez bergljice ne more hoditi, pa tudi za nobeno delo ni sposobna. Prošnjo za občinsko podporo ima že 12 let na občini Prevalje, pa ne dobi nobene podpore, čeprav spada v prevajško občino. Od česa naj živi tak človek, ki ne dobi od nikoder nobene pomoči? Ali naj mogoče živi od božje »štice«, kakor gospod Lahovnik? No, sedaj je uboga žena dobila »pomoč«, ko so jo vrgli na cesto, da je brez stanovanja! Takšno srce ima klerikalna občinska oblast na Prevaljah! Obračunajmo že vendar enkrat pri občinskih volitvah s to klerikalno oblastjo!

Samostojna elektromonterija

sprejemajo strojne tovarne in livarne
d. d. v Ljubljani.

Salma

Neraztržljivi kavčuko-
vi podpetniki za čevlje.

Posižite
naročnino!

Prilagočamo tvrdko

JOSIP PETERINC

Liubljana
S. Petra nasip 5. 7.

Najboljši šivalni stroji

za rodbinsko in obrtno
rabo, vse potrebščine
za šivilje, krojače, čevljarje.

Srajce, ktravce, žlice, vilice, nože i. t. d.
Galanterijsko blago na drobno
in debelo.

Medič, Rakovec & Zankl,

proj. A. Zankl sinovi.

Tovarna kemičnih in ručn. barv ter lakov
Centrala: Ljubljana, d. z. o. z. Skladišče: Novisad.
Telefon 64. Brzjavni: MERAKL, Ljubljana. Telefon 64.

Emajlni laki. Prav: firnež. Barva za pode.

Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse
vrste barv, suhe in oljate, mavec (Gips), mastenec (Federweiß),
strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski,
slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spada-
joči predmeti. „MERAKL“, Lak za pode. „MERAKL“, Linoleum
lak za pode. „MERAKL“, Emajlni lak. „MERAKL“, Brunoline.
Ceniki se začasno ne razpošiljajo!

Razpis.

Obratno ravnateljstvo južne železnice Ljubljana
razpisuje dobavo sledečih množin in dimenzij meh-
kega lesa:

dimenzije dolžina m	širina cm	debelina mm	naročilo v komadih	naročilo v m ³	Opomba
4-3	15-16	33	7000	154	
4-7	15-16	33	6000	150	
6	15-16	33	5000	133	da 2 dolžini
5-7	24 in več	33	4500	250	
4-3	15-16	36	1500	40	
5-2	15-16	36	4000	120	
5-8	26-27	36	1000	55	
5-7	24 in več	36	500	30	
4-3	28-30	40	300	15	
5-7	32	40	500	37	
4-3	16-17	45	500	16	
5-7	17	45	500	22	da 2 dolžini
4-3	26-27	45	5000	256	
5-7	26-27	45	2000	136	
4-3	15-16	66	500	22	
5-2	15-16	66	1000	53	
4-3	28-30	66	300	25	
5-2	28-30	66	500	50	
4-6	20 in več	90	150	17	
12	20	180	15	6.5	
10	20	190	10	4	
10	20	210	15	6.5	
9-10	20	220	4	2	

Vsota . . . 40.793 1600-

Pogoji: Rezane deske morajo biti od zdravega lesa bele
barve (ne rudečega, ne rujavega). Les ne sme biti vrtničasto
raščen, se ne sme luščiti od sredice, ne sme biti od vršičkov
ter mora biti brez pogostih prečnih vej, brez razpok od ledu,
morajo odgovarjati dimenzijam, paralelno žagan, ter najmanj
80% smrekovega lesa.

Dobavitelj mora celotno dobavo njemu v dobavo izročeno
množine lesa izvršiti v času od prevzeme dobave do 30. julija 1922.
Ponudbe je vposlati v zaprtih kuvertah pod „Mehek les“
najkasneje do 10. januarja 1922 na obratno ravnateljstvo južne
železnice oddelek VI. Ponudbe se lahko glasijo na dobavo celotno
ali pa samo delnih množin tega razpisa.

Ljubljana, 30. novembra 1921.
Obratno ravnateljstvo južne žel. Ljubljana.
Bračič l. r.

Na nižje cene! Na nižje cene!

VULKAN

tvornica gumijevih izdelkov v Kranju

IZDELUJE
prvovrstne podpetnike.

Čisto domače podjetje!

COSULICH-LINE

(proj. AUSTRO-AMERIKANA)

Trst-Amerika prevažna potnike v New-York redno
3 krat, v Južno-Ameriko po 1 krat
mesečno. — Pojasnila in prodaja voznih listkov.

SIMON KMETEC, glavni zastopnik za Slovenijo
v Lju Ljan, Kolodvorska ulica 26.

Lečnik Anton

(Pachioffo naslednik)

Trgovina zlatnine
srebrnine in ur

Celje

Glavni trg št. 4

Novo štedilnike

izdeluje

strojna in stavbena ključavničarska delavnica

Hofer & Stancl

v Sočanju

Istotam se popravljajo vsakovrstni stroji in izvršujejo ključavničarska dela po nizki ceni.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano bišo, pohištvo in lakiranje voznih koles v peči, naj se obrne na trdiko

TONJE MALGAJ

Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 6

Vajence

za zvonolivarno spremejo

Strojne tovarne in livarne d. d. Ljubljana.

Krojaški pomočnik

za fino, malo delo, ki bi delal doma, se ječe za tako šen naston. Vpraša se pri K. Pečnik, Ljubljana, Sodna ulica 3

Konkurenčne cene!

F. BRUMAT LJUBLJANA

Manufaktura in tkanine.

Mestni trg 25.

Konkurenčne cene!

Gramofone, godbene avtomate

in vse k istim spadajoče predmete, posamezne dele, igle, peresa, dobite edino pri

A. RASBERGER, Ljubljana, Sodna ulica 5.

Vsak pokvarjen gramofon ali godbeni avtomat se popravi v lastni delavnici, oz tudi na licu mesta, strokovno pod jamstvom in ceno. Izvršijo se tudi druga v preciz. mehaniko spadajoča dela.

Velika izber gramofonskih plošč. Ugodna zamena.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročtvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Občno konsumno društvo v Zagorju ob Savi

(vpisana zadruga z omejenim poročtvom)

sprejema

hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4%.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 1033 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež . . . . . K 41.647.42
Društveni sklad . . . . . K 30.939.43
Blagovni promet za leto 1919 je znašal K 2.329.207.94.

Član postane lahko vsak, kdor plača vstopnino K 2.50 in delež K 40.—.

Pisarna v Zagorju štev. 99.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatov, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Izdajatelj: Ivan Mlinar. Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Odgovorni urednik: Maks Zagor.